

**EVROPSKÁ KOMISE
PROTI RASISMU A NESNÁŠENLIVOSTI**

**VŠEOBECNÉ POLITICKÉ
DOPORUČENÍ ECRI Č. 10**

**O POTIRANI RASISMU
A RASOVE DISKRIMINACE
VE SKOLNIM VZDELAVANI
A JEHO PROSTREDNICTVIM**

PRIJATE DNE 15. PROSINEC 2006

Štrasburk, 21. března 2007

Pro další informace o ECRI a jejích aktivitách laskavě kontaktujte:

Secretariat of the European Commission against Racism and Intolerance
Council of Europe
F-67075 Strasbourg cedex
Tel: +33(0)3 88 41 29 64 - Fax:+33(0)3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Internetová adresa ECRI : www.coe.int/ecri

Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI):

s ohledem na článek 26 Všeobecné deklarace lidských práv;

s ohledem na Mezinárodní úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace;

s ohledem na Úmluvu Organizace Spojených národů o právech dítěte;

s ohledem na Úmluvu UNESCO proti diskriminaci ve vzdělávání;

s ohledem na Evropskou úmluvu o lidských právech, zejména její článek 14 a článek 24 jejího Protokolu č. 1;

s ohledem na Protokol č. 12 k Evropské úmluvě o lidských právech, který obsahuje obecnou klauzuli zakazující diskriminaci;

s ohledem na Evropskou sociální chartu (Upravenou) a zejména její článek 17;

s ohledem na Dodatkový protokol k Úmluvě o počítačových trestných činech týkající se kriminalizace trestných činů rasistické a xenofobní povahy spáchaných prostřednictvím počítačových systémů;

s ohledem na Doporučení Výboru ministrů (2000)4 členským státům o vzdělávání romských/cikánských dětí v Evropě;

s ohledem na Doporučení Výboru ministrů (2001)15 členským státům o výuce dějepisu v Evropě 21. století;

s ohledem na Doporučení Výboru ministrů (2002)12 členským státům o výchově k demokratickému občanství;

s ohledem na Doporučení Parlamentního shromáždění 1093(1989) o vzdělávání dětí přistěhovalců;

s ohledem na Doporučení Parlamentního shromáždění 1346(1997) o výchově k lidským právům;

s ohledem na Doporučení Parlamentního shromáždění 1720(2005) o výchově a náboženství;

zohledňujíc obecné závěry přijaté Evropskou konferencí proti rasismu dne 13. října 2000, zejména těch, které se týkají se vzdělávání a informačních kampaní k protírání rasismu, podobné diskriminace a extremismu na místní, národní, regionální a mezinárodní úrovni;

zohledňujíc Komentář ke vzdělávání jako součást Rámcové úmluvy na ochranu národních menšin přijatou Poradním výborem Rámcové úmluvy;

připomínajíc si Všeobecné politické doporučení ECRI č. 3 o potírání rasismu a nesnášenlivosti vůči Romům/cikánům; Všeobecné politické doporučení ECRI č. 5 o potírání nesnášenlivosti a diskriminace vůči muslimům; Všeobecné politické doporučení ECRI č. 9 o boji proti antisemitismu;

připomínajíc si Všeobecné politické doporučení ECRI č. 7 o národní legislativě k potírání rasismu a rasové diskriminace;

připomínajíc si skutečnost, že mandátem ECRI je potírat rasismus a rasovou diskriminaci, tedy potírat násilí, diskriminaci a předsudky osob a skupin osob na základě rasy, barvy pleti, jazyka, náboženství, národnosti či národnostního nebo etnického původu;

zdůrazňujíc, že rozsah tohoto Doporučení je omezen na předškolní, základní a střední školství;

avšak u vědomí, že potírání rasismu a rasové diskriminace je stejně důležité i ve vyšším vzdělávání;

též u vědomí, že neformální vzdělávání může sehrát významnou úlohu v této oblasti;

u vědomí, že organizace a sdružení občanské společnosti uskutečňují účinnou protidiskriminační výchovu a školící programy o různorodosti pro mládež v rámci školního prostředí;

připomínajíc si, že vzdělávání je významným nástrojem k potírání rasismu a nesnášenlivosti, a přesto u vědomí, že je to též oblast, kde může existovat rasismus a rasová diskriminace se škodlivými důsledky pro děti a společnost jako celek;

odmítajíc veškeré formy přímé a nepřímé diskriminace v přístupu ke vzdělávání;

uvědomujíc si, že národní legislativa k potírání rasismu a rasové diskriminace by měla, mezi jiným, zahrnovat oblast vzdělávání a že zákaz diskriminace by se měl týkat všech veřejných orgánů, jakož i všech fyzických a právnických osob ve veřejném i soukromém sektoru;

uvědomujíc si, že školní vzdělávání je právo a že přístup k němu by měl být poskytnut všem dětem na území členských států bez ohledu na jejich právní postavení či postavení jejich rodičů a nezávisle na zákonech o poskytování azylu, přistěhovalectví a získání občanství;

přesvědčena, že kvalitní vzdělávání též zahrnuje různorodost;

přesvědčena, že školy musí uznávat a respektovat různorodost;

litujíc občasné existence faktické segregace ve školním vzdělávání, která vyplývá z historických faktorů či z externích faktorů, jako je bytový problém;

zdůrazňujíc, že opatření k zajištění integrace dětí z menšinových skupin do školského systému nesmí ve skutečnosti vést k násilné asimilaci;

zdůrazňujíc, že speciální opatření mohou zlepšit přístup dětí z menšinových skupin ke školnímu vzdělávání a kvalitní výuce;

uvědomujíc si, že výchova k lidským právům, založená na zásadách rovnosti, nulové diskriminaci, snášenlivosti a úctě k různorodosti, může sehrát klíčovou roli v potírání rasismu a nesnášenlivosti obecně;

přesvědčena o nutnosti zajistit, aby praxe všech škol odpovídala požadovaným normám s ohledem na výuku v těchto oblastech;

uvědomujíc si význam snah o to, aby školní učebnice a ostatní učební pomůcky dále nerozšiřovaly předsudky a stereotypy;

u vědomí rostoucího významu moderních technologií, včetně Internetu, ve školním vzdělávání i nutnosti, aby tato oblast byla zohledněna při zodpovídání otázek týkajících se boje proti rasismu a rasové diskriminaci;

přesvědčena o potřebě povinného výcviku veškerého učitelského sboru ve výuce v multikulturním kontextu;

přesvědčena o významu úvodního a pokračujícího školení učitelského sboru v otázkách týkajících se lidských práv a potírání rasové diskriminace;

požadujíc, aby školské orgány měly za povinnost podporovat rovnoprávnost a aby pokrok při dodržování této povinnosti byl náležitě monitorován;

doporučuje, aby vlády členských států:

I. zajistily povinné, bezplatné a kvalitní vzdělávání pro všechny a s tímto cílem, aby:

1. zajistily - ve spolupráci s organizacemi občanské společnosti - studie o situaci dětí z menšinových skupin ve školském systému, a to vypracováním statistik o jejich školní docházce a dokončení školní docházky, o počtu žáků, kteří školní docházku nedokončí, o dosažených výsledcích a pokroku;
2. shromažďovaly informace potřebné k identifikaci problémů žáků z menšinových skupin ve školském prostředí s cílem zavádět příslušné zásady k vyřešení těchto problémů;
3. na národní a regionální úrovni a ve spolupráci s příslušnými menšinovými skupinami koncipovaly zásady o pokračující školní docházce a plné účasti žáků z menšinových skupin ve školském systému na rovnoprávném základě;
  - a) zaváděním povinnosti jednotlivých škol podporovat rovnoprávnost ve vzdělávání;
  - b) přípravou - po konzultacích se zúčastněnými stranami a při zohledňování socio-ekonomické dimenze (zaměstnanost a bydlení) - zásad zaměřených na to, aby v nejlepších zájmech dítěte nebyli žáci z menšinových skupin v jistých školách příliš výrazně zastoupeni;
  - c) zajištěním - ve specifických případech a po omezenou dobu - přípravných (doučovacích) tříd pro žáky z menšinových skupin, *mezi jiným*, s cílem naučit je vyučovacímu jazyku, je-li to opodstatněno cílem a náležitými kritérii a je-li to v nelepším zájmu dítěte;
  - d) zaváděním zásad ve snaze zabránit umísťování dětí z menšinových skupin do oddělených tříd;
  - e) zajištěním toho, aby zásady podporující větší různorodost ve škole byly doprovázeny informačními kampaněmi zaměřenými na žáky, jejich rodiče a učitelský sbor;
  - f) zajištěním najímání učitelů z menšinových skupin na všech úrovních a zabezpečením toho, aby se oni sami nestávali obětí rasové diskriminace ve školském systému;
  - g) zajištěním, aby rodiče žáků z menšinových skupin byli dostatečně informováni o důsledcích jakýchkoli speciálních opatření, jež jsou plánována a připravena pro jejich děti s cílem umožnit tak poskytnutí jejich informovaného souhlasu;
  - h) poskytováním nezbytných zdrojů rodičům žáků z menšinových skupin, kteří nemluví většinovým jazykem, jako jsou tlumočnické služby nebo jazykové kurzy, jež by jim umožnily komunikovat s učitelským sborem;
  - i) zajištěním toho, aby se rodiče žáků z menšinových skupin mohli plně účastnit rozhodování a aktivit školy.
  - j) poskytnutím přístupu - tam, kde je to nutné - ke školským zprostředkovatelům či jakýmkoli zprostředkovatelským službám na regionální či národní úrovni nebo na úrovni nevládních organizací s cílem usnadnit integraci dětí z menšinových skupin ve škole a zajistit dobrou komunikaci rodičů a školských orgánů;

II. potíraly rasismus a rasovu diskriminaci ve škole a s tímto cílem, aby:

1. zajistily povinnost jednotlivých škol zpracovávat boj proti rasismu a rasové diskriminaci jakož i úctu k různorodosti do metod řízení těchto škol:
  - a) zajištěním toho, aby boj proti takovým jevům ve škole, ať už vycházejí od žáků či učitelského sboru, se stal součástí stálých zásad dané školy;
  - b) zřizováním systému monitorování rasově motivovaných incidentů ve škole a přípravou dat o těchto jevech s cílem vypracovat dlouhodobé zásady, jak proti nim postupovat;
  - c) zaváděním - s cílem potírat incidenty rasové či diskriminační povahy, jež nezpůsobují fyzickou újmu - vzdělávacích opatření, jako jsou například neformální vzdělávací aktivity v organizacích věnujících se obětem rasismu a rasové diskriminace;
  - d) přístupem k podněcování k rasové nenávisti ve škole a k jakýmkoliv jiným závažným rasisticky motivovaným činům, včetně použití násilí, hrozeb či poškození majetku, jako k činům, jež lze trestat dočasným vyloučením nebo vyloučením žáka či jakýmkoliv jiným náležitým opatřením;
  - e) podporou - v rámci školy - přijetí kodexu chování proti rasismu a rasové diskriminaci pro veškerý učitelský sbor a další pracovníky školy;
  - f) zaváděním přednostních opatření (jako jsou speciální dny či týdny proti rasismu, kampaně či soutěže) na podporu informovanosti žáků i rodičů o otázkách rasismu a rasové diskriminace a o příslušných školských zásadách;
2. zabezpečily, aby školní vzdělávání sehrávalo klíčovou úlohu v boji proti rasismu a rasové diskriminaci ve společnosti:
  - a) zajištěním toho, aby se výchova k lidským právům stala organickou součástí školních osnov na všech úrovních a ve všech předmětech od mateřské školky dále;
  - b) zajištěním toho, aby se žákům dostalo výuky o náboženství, jež odpovídá zásadě vědecké neutrality, která je v jakémkoliv vzdělávacím přístupu otázkou klíčovou;
  - c) zajištěním toho, aby tam, kde veřejné školy poskytují denominační náboženskou výuku, byly k dispozici snadné postupy pro uvolňování žáků, pro než se požaduje osvobození z těchto předmětů;
  - d) vypouštěním z učebnic jakéhokoliv rasistického materiálu či textů, jež podporují stereotypy, nesnášenlivost nebo předsudky proti jakékoliv menšinové skupině;
  - e) rozvíjením kritického myšlení mezi žáky s cílem vybavit je nezbytnými dovednostmi k tomu, aby si uvědomovali a reagovali na stereotypy či nesnášenlivé pasáže obsažené v používaných učebních textech a materiálech;
  - f) kontrolou a úpravou školních učebnic tak, aby bylo zajištěno, že přiměřeněji odrážejí zásadu různorodosti a plurality společnosti a za tímto účelem obsahují i zmínky o příspěvku jednotlivých menšinových skupin k životu dané společnosti;
  - g) zajištěním pravidlené kontroly kvality školních učebnic ve spolupráci se všemi zúčastněnými s cílem odstraňovat jakékoliv rasistické či diskriminační pasáže;

- h) výukou žáků k používání Internetu jakožto vyučovacího prostředku k potírání rasismu a rasové diskriminace za současného poskytování zdrojů, jako je filtrovací software, ve snaze uchránit žáky před jakýmkoliv rasistickými texty;
- i) zajištěním, aby orgány zapojené do monitorování kvality výuky, jako jsou ministerstva školství nebo školní inspektoráty, pravidelně do své práce zahrnovaly úkol monitorování rasismu a rasové diskriminace.

III. vyškolily veškerý pedagogický sbor k práci v multikulturním prostředí a s tímto cílem, aby:

1. učitelskému sboru poskytovaly na všech úrovních úvodní a pokračující výcvik s cílem připravit učitele k výuce a k náležitým reakcím na potřeby žáků pocházejících z různého prostředí;
2. učitelskému sboru poskytovaly úvodní a pokračující výcvik zaměřený na podporu informovanosti o problémech rasismu a rasové diskriminace a o škodlivých důsledcích těchto jevů u dětí, jež se stávají oběťmi rasismu a rasové diskriminace, na jejich schopnost ve škole uspět;
3. zajistily, aby se učitelskému sboru dostávalo výcviku v oblasti protidiskriminační legislativy na národní úrovni;
4. zajistily, aby byli členové učitelského sboru školeni v metodách, jak ve škole zabránit jakýmkoliv projevům rasismu a rasové diskriminace, včetně nepřímé a strukturální diskriminace, a jak pohotově a účinně reagovat, pokud takovým problémům čelí;
5. poskytovaly učitelskému sboru úvodní a pokračující výcvik o problémech lidských práv a rasové diskriminace, které se - mezi jiným - týkají následujících aspektů:
  - a) mezinárodních a evropských norem;
  - b) používání výukových materiálů specificky připravených pro výuku k lidským právům včetně práva na rovnoprávnost; a
  - c) používání interaktivních a participačních výukových metod;
6. poskytovaly rámec, ve kterém si členové učitelské profese mohou pravidelně vyměňovat zkušenosti a aktualizovat metody používané při výuce k lidským právům, včetně práva na rovnoprávnost;

IV. zajistily, aby veškeré zásady propagované výše získaly nezbytné finanční zdroje a aby byly pravidelně monitorovány s cílem zhodnotit jejich dopad a v případě potřeby je upravovat.

RADA EVROPY

Rada Evropy je politická organizace, kterou dne 5. května 1949 založilo deset evropských zemí s cílem rozvíjet jednotu svých členů. Nyní sdružuje 47 evropských států¹.

K hlavním cílům organizace patří rozvoj demokracie, lidských práv a zákonnosti a podpora společných akcí reagujících na politické, sociální, kulturní a právní výzvy a problémy v jejích členských státech. Od roku 1989 Rada Evropy sdružuje většinu zemí střední a východní Evropy a podporuje je v jejich snahách o zavádění a upevňování politických, právních a správních reforem.

Rada Evropy má stálé sídlo ve francouzském Štrasburku. Podle svého Statutu sestává ze dvou hlavních orgánů: Výboru ministrů a Parlamentního shromáždění. Kongres místních a regionálních samospráv Evropy zastupuje subjekty místní a regionální orgány v rámci členských států.

Evropský soud pro lidská práva je soudním orgánem příslušným k řešení stížností předložených proti danému státu jednotlivci, sdruženími či jinými smluvními státy v důsledku porušení Evropské úmluvy o lidských právech.

EVROPSKÁ KOMISE PROTI RASISMU A NESNÁŠENLIVOSTI

Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI) je monitorovacím orgánem zřízeným prvním vrcholným zasedáním hlav států a vlád členských států Rady Evropy. Rozhodnutí zřídit ECRI je obsaženo ve Vídeňské deklaraci, přijaté prvním Summitu šéfů států a vlád dne 9. října 1993. Evropská konference proti rasismu, která se konala ve Štrasburku v říjnu 2000, vyzvala k posílení činnosti ECRI. Dne 13. června 2002 přijal Výbor ministrů nové Stanovy ECRI, čímž upevnil její úlohu nezávislého orgánu monitorujícího lidská práva z hlediska problémů týkajících se rasismu a rasové diskriminace.

Členové ECRI pracují jako nezávislé osobnosti. Úkolem ECRI je potírat rasismus, xenofobii, antisemitismus a nesnášenlivost na úrovni velké Evropy a z hlediska ochrany lidských práv. Činnost ECRI pokrývá veškerá nezbytná opatření k potírání násilí, diskriminace a předsudků, jimž jsou vystaveny osoby či skupiny osob, zejména kvůli své rase, barvě pleti, jazyku, náboženství, národnosti a národnostnímu či etnickému původu.

Program činnosti ECRI sestává ze tří aspektů: přístup podle jednotlivých zemí, práce na obecných tématech, aktivity ve vztahu k občanské společnosti.

Další informace o ECRI a jejích aktivitách naleznete na této adrese:

*Secretariat of the European Commission
against Racism and Intolerance
Council of Europe
F-67075 Strasbourg cedex
Tel: +33(0)3 88 41 29 64 - Fax: +33(0)3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int
Webové stránky: www.coe.int/ecri*

¹ Albánie, Andorra, Arménie, Ázerbájdžán, Belgie, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, bývalá jugoslávská republika Makedonie, Černá Hora, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Gruzie, Chorvatsko, Island, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lichtenštejnsko, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Moldavsko, Monako, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Ruská federace, Řecko, San Marino, Srbsko, Slovenská republika, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko, Ukrajina, Velká Británie.

